

an 3 1-12 / 1909 / 1910

Redacția și Administrația:
Cernăuți
 strada Treimeii Nr. 14,
 unde sînt a se trimite tot
 felul de scrisori, cereri și
 bani.
 Epistole nefrancate nu se
 primesc.

LUPȚA

Prețul de abonament:
 Un an . . . . . 2.— cor.
 Jumătate de an . 1.— „
 Un număr . . . . . 20 bani

Apare:
 în întâia Duminică a fie-
 cărei luni.

Organul partidului social-democrat din Bucovina.

„Muncitorii din toate țările uniți-vă!”

Lupta noastră.

Fraților muncitori! Avem azi o zi de serbătoare îndoită. Serbăm azi ziua de 1 Maiu, serbarea înfrățirii a tuturor muncitorilor din lume de orice neam și lege, tot-odată însă și scoaterea cei întâi gazete românești pentru muncitorii români din țărișoara noastră. Muncitorii ale tuturor națiunilor, așezate în împărăția austriacă, au deja de demult foile lor scrise în limba lor și se luptă cu ajutorul lor pentru un viitor mai bun.

În șirul cel lung ale acestor gazete, care toate aparțin partidului socialdemocrat, întră acuma și cea mai tinăra luptătoare pentru dezrobirea lucrătorilor din cătușele stăpînilor, „Luptă”, care e organul partidului socialdemocrat din Bucovina și e menită a lumina și a povățui muncitorimea romină de la orașe și dela sate. Gazete romine, cei drept, sînt la noi în țară citeva, dar ele toate grijesc numai pentru boieri, preoți și bogatași. De nevoile muncitorului romin pînă în timpul de față nici unuia din ele nu i-a păsut, pînă ce n'a venit în ajutor partidul de muncitori, adică partidul socialdemocrat. Programa „Luptei” nu poate fi alta, decît programa partidului socialdemocrat și anume: Noi vrem să piară de pe pămînt orice nedreptățire și deosebire între oameni, bogați și seraci să nu mai fie toți deopotrivă să lucrăm, dar să ne și folosim toți deopotrivă de roadele muncii noastre.

Spre a ajunge acest trai frățesc între oameni, noi în primul rînd trebuie să stăruim, că toată ocîrnuirea să treacă din mîna celor avuți în mîna întregului popor. Poporul pus odată la cîrma țării; și fiind el în partea cea

mai mare nevoieș, va purta de grijă, că toate averile mari precum sînt: pămînturile, pădurile, fabricile, băile, din carele se scot metalele, sarea, cărbunii ș. a. să între sub stăpînirea obștească a poporului și să nu mai fie împărțite între oameni, dar să se folosească tot poporul de ele toate, lucrînd la ele obștește și împărțînd între oamenii lucrători cinstiți — că trîntori atunci n'or să mai fie — roadele muncii drept frățeste.

Nazuind la ținta aceasta măreață, noi bine știm, că numai cu încetul putem înainta spre ea. Pe calea lungă și ostenitoare, care duce într-acolo, multe povîrnisuri avem de suit, dar noi știm pe de altă parte, că omenirea a dobîndit deja multe lucruri mărețe cu ajutorul științei și a măreței idei a unirei și înfrățirii.

Spre știință, deșteptare și unire frățescă, (ori cum se zice în timpul din urmă, spre organizare), trebuie decî să năzuească și clasa muncitoare, dacă vrea ea să dobindească mărețul țel al social-democrației, desfășurat mai sus. Știința și organizația frățescă a muncitorilor din lumea întreagă sînt așadar armele cele mai vajnice în lupta noastră spre dezrobirea muncitorilor.

Pe calea aceasta să ne conducă pe noi și să ne ajutore gazeta noastră „Luptă”. Ea are menirea, să ne învețe, cum să luptăm, dar și menirea, a apăra interesele muncitorilor, cari sînt amar apasați și nedreptățiți de tot felul de lipitort. „Luptă” ne va sta decî de ajutor, alătura cu toate cele lalte gazete socialdemocrate din împărăție, cînd ne vom lupta pentru legi nouă, care ar fi spre folosul oamenilor sermani, precum: Votul egal (dreptul de

BIBL. UNIV. CLUJ-NAPOCA
 Nr. 4.384 / 1911

a glasui pentru alegeri de o potrivă cu toții și fără deosebire între cei avuți și seraci); pensii la ori ce om muncitor la caz de bătrînețe sau de îmbolnăvire; învățămînt fără plată și hrană sănătoasă pentru copiii nevoieși; desființarea cătăniei de azi și înlocuirea ei cu miliție obștească, purtînd de grijă, că fiecare barbat să fie din copilărie deprins, să înlăce bine cu armele trebuincioase la război, precum să face, în alte țări și altele....

„Lupta“ va da însă și auz la ori ce strigăt de asuprire și ajutor, care va străbate la ea și frații muncitori din toate părțile Bucovinei sint invitați, de a ne trimite tot felul de știri și de cereri.

Fraților muncitori! Credem că „Lupta“ va fi binevenită în ori ce casă și bordei locuite de muncitori. Ea va da nădejde nouă, va arată o cale și o lume nouă. La luptă deci într'un bun ceas, dați mină cu mină, luptați și veți învinge!

Ziua de 1 Maiu.

Serbătorea lucrătorilor, ziua proletariatului, așa se cheamă 1 Maiu. Deunde numirea asta, ce se serbătorește în ziua de 1 Maiu, ce însemnare are ziua

aceasta pentru clasa muncitoare? De toate aceste întrebări trebuie oricare muncitori deștept, să-și deie samă.

Demult deja își bat oamenii capul, de unde's pe lume atîta nedreptăți, cum mai ales sau putut întîmpla, precum e azi, că o mîna de oameni, cari poate nici-cînd n'au muncit în viața lor, să poată trăi în belșugul cel mai mare, pecînd din altă parte milioane și ear milioane de oameni, cari muncesc greu și fără odihnă, trebuie să ducă neîncetat un trai plin de sărăcie și nevoi.

„E drept — auzim noi ades unii oameni zicînd — e drept, că noi în lumea asta sîntem supuși multor nedreptății, dar ce se poate face în potrivă lor? Așa'i odată făcută lumea de Dumnezeu și noi oameni păcătoși trebuie să ne lășăm în voia celui de sus“. Cine's însă oamenii ceia, cari ne mîngăie cu astfel de cuvînte? Priviți mai de aproape și veți vedea, că ei ori sînt oameni, eari singuri încă n'au deprins a gîndi și vorbesc în vînt, cum au deprins dela alții. Or mîngăitorii aceștea aparțin singuri acestei mîni de oameni, cari trăiesc fără grijă pe spinarea oamenilor muncitori și sint așadară și interesați, că rîndurilele scrișnave de azi, să fie păstrate și pe viitor.

Oamenii aceștea dau vina lui Dumnezeu și nu oamenilor, ca să nu se mai gîndească poporul muncitor la starea de lucruri jalnică de azi. Noi însă vrem, ca muncitorii să ceuște neîncetat, pînă vor cunoaște și ei adevarul. Și noi știm bine, că rîndurilele nedrepte de azi să pot schimba spre binele clasei muncitoare, și cunoaștem chiar mijloacele, de a le

Socoteală . . .

A. Vlahuță.

Ion a plăcat, bodogonînd, la curte. Vrea să mai vadă odată pe boer, vrea să'l mai întrebă odată, să'l roage frumos să'i deschidă și lui capul, că el e prost și nu se dumerește în nici un chip, cum de nu se mai poate el mîntui de datoria în care s'e incurcat acum trei ani, cînd a luat de la curte doi poli și o mîertă de popușoi, ca să aibă cu ce-și scoate casa din iarnă. În mîntea lui, ca pe un răboj, stau însemnate zilele de muncă, falcile de arătură, de prașilă, de cosit și de socorat; lanuri nemărginite i se împînzesc înaintea ochilor . . . ca un rob a muncit, și el, și nevasta lui, și fata lui, și cu ce s'a ales? N'apuca o dată să pue franc peste franc, căvătăjelul îi și lipea biletul galben de la perceptor. Își face iar socoteala și se pare cîndat de tot: pe bună dreptate, ar mai avea de luat, iar nu de dat. Și cu toate astea, cînd deschide boerul condica și le ia pe scris—ese altfel. Nu mai departe de cît ozi dimineată: socotesc ei ce socotesc, boerul cu vechilul, și'l scot dator cu două falci de arat, una de prașilă, și trei-zeci de zile cu palma.

— Ei, te-ai dumerit, bade Ioane?

— . . . M'am dumerit . . .

— 'Așa'i?

— Așa'i.

Dar cînd a ajuns acasă, și-a făcut de iznoavă socoteala, băbește, cum îl tac pe el capul, ș'a văzut că nu'i asa.

— Du-te, omule, și fii mai cu inimă, nu te mai lăsa să te îmbolmojască cu vorba. Ce dracu, noi bețivi nu suntem, noi trîndavi nu suntem, și nici cele gurî n'avem de ostoit, o fată'i la casa, ș'aceea'a bărbat, — pe ce se duce toată munea noastră? Gîndeste-te că mîni îi vadeaua birului, și vine să ne implînească, si n'ai o para chioară, — are să ne vînză și ceaușă din vatră. Biata Dumana a stîrpit de slabă, îi ies ciolanele prin piele; azi dimineată am desvălit bordeiu ca să'i dau o mină de ogrinjă: cu ce-avem s'o ținem toată iarna?

S'ar întoarce el Ion, de la poartă, dacă nu i-ar turui în cap vorbele astea, ca o darabană. Rare, împrăștiată de vînt, ca niște flori albe scaturate din văzduh, cad primii fulgi de zăpadă. Tot satul parcă doarme. Din cînd în cînd se aude un muget lung, răsunător, aproape jalnic în mușenia tristă a văii. „Acum, într'un noroc . . . ce-o fi o fi!“ Și fata'l iar pe badea Ion, ca și azi dimineată, stîlpit lingă ușă sastisit, învîrtindu-și căcînla în mină, neștiind cum să înceapă.

schimba. Mijlocul acesta e împreunarea a tuturor muncitorilor fără deosebire de lege și neam întrun trup tare și puternic, pe carele nime n'ar putea să'l sdrobească.

Aceasta unire ale muncitorilor dă putere și sprijin păturei muncitoare în lupta îndreptată în potriua celor ce o apasă. Spre semn, ce mare vlagă are solidaritatea aceasta fratească pentru muncitorii din toată lumea, au hotărît aleșii muncitorilor din toate țările la o întrunire de sfat (congres), care a avut loc în anul 1889 în marele oraș franțuzesc Paris, să pue o zi de serbătoare pentru toți muncitorii de pe pamânt.

Ziua cea mareată este 1. Maiu (după călindarul nostru 18. Apillie) și de aici să trage pricina, de ce o numim noi serbătoare a muncitorilor sau ziua proletariatului.

Prin toate orașele și satele din lume, unde trăiesc muncitori, ei să adună în ziua de 1. Maiu în mare întruniri să bucură și sint veseli de înfrățirea lor și cu steagul roși în frunte spre semn de desrobire pornesc ei în rinduri dese prin străzi și prin uliți, arafind astfel tuturor dușmanilor săi, că ei cu toții frățeste sint uniți și de acuma înainte's stăpini peste ei înșii, lucrind când ei vroesc.

Dar și stăpînii cumosc în ziua aceea puterea muncitorilor organizați (împreunați) și trebuie să recunoască, că nu'i mai mult cu puțință a se purta cu lucrătorii ca cu niste vite, căci lucrătorul nu'i mai mult singur, fără sprijin, și el și stau aături de ajutor frații lui deșteptați și organizați ca și un zid puternic.

— Ei, ce'i jalba . . . ?

— Apoi, ce să fie cucoane . . . eacă tot cu socotaala ceea . . .

Ion tăcu și si plecă ochii pe căciulă. Privirea aspră, eruntă a boerului îi răcise inima.

— Cum? ce bîguî? nu te 'nțeleg.

— Vă sărut minile și să mă iertați, cucoane, da eaca, noi nu știm carte, si dacă aveți bunătate să mai socotiți o dată dătoria ceea . . . că, dă . . . sunt un om-nevoeș . . . și îi păcat de Dumnezeu . . .

Așa? bine.

Și boerul se sculă, și trase cu violență de cordonul impletit care atirna desupra patului. Servitoarea intră speriată.

— Ia chiamă pe Costachi.

Boerul, cu minile în buzunar se primblă minios de colo colo. Ion, cu ochii în jos, își învirtește căciula, și își adună în gînd munca făcută, bani primii. E o tăcere grea, apăsătoare, încărcată de neliniște . . . Figura de măcelar a lui Costachi vătaful se arată în pervazul ușii.

— Auzi că tot nu'i dumerit. Ia du-l la canțelerie și fă'l să înțeleagă odată!

Costachi făcu din cap semn lui Ion să vie după dînsul. Și în cancelarie, îi întrebă scurs: Ce vrei? dar nu'i lăsă timp să răspundă; în aceeași

în ziua de întiu Maiu muncitorii pretutindenea redică doue cereri: Munca de opt ceasuri și desființarea resboilor.

Noi socialdemocrați cerem adecă prin aceasta, că muncitorul să nu fie însărcinat cu lucru peste măsură, să nu lucre numai și să doarmă, dar să aibă și vreme destulă, să se poată lumina prin sfat și gîndire prin cuvîntări și cetire, căci numai omul destept e pe cale, de a se desrobi. Parola noastră este deci: 8 ceasuri lucru, 8 ceasuri somn și 8 ceasuri timp slobod.

Dar noi cerem și desființarea resboilor; pe noi adecă să ne întrebe, dacă are să fie resboi sau ba, căci sîngele muncitorului e prea sfînt, spre a fi vărsat din pricina sumeției unor domni mari.

Afară de aceste doue cereri muncitorii a fiecării împărății mai pun la 1. Maiu o cerere deosebită, după cum is tocmai împrejurările și de ce au ei mai ales trebuință în anul acela.

Noi muncitori din Austria, și deci și noi cei din Bucovina, cerem în anul acesta în ziua de 1. Maiu în deosebi votul universal, egal, direct și secret ori cum am zice noi în limba simplă a poporului: Glăsuirea (la alegerea de deputați) obștească, de o potrivă pentru toți, nemijlocită și dată în taină (prin țedule închise).

Noi avem novoie de astfel de glăsuire la alegeri, căci altfel muncitorii niciînd nu vor putea alege pe oamenii lor de încredere și legile și înainte s'or face tot de deputați boieri și domni și în folosul lor, ear

clipeală îl plesni peste gură, de'l podidi sîngele. După cîteva minute de „răfuială“, un argat îl scoase în brînci din ogradă, și îi asvirli eăciula peste poartă.

Bietul Ion, șovăind ca un om toropit de băntură, cu capul gol, cu părul smuls, desfăcut la piept, cu cămașa plină de sînge, o luă întii spre comună, dar pe la jumătatea drumului se răsîndi ș'o cîrmi spre casă.

Safta rămase încremenită cînd îl văzu. Mariuca începu să plîngă cu hohot.

— Da ce-i asta Ioane?

— Dă, nevastă, vezi și tu ce-i . . . socoteala boerului nu l'ar mai răbda cel de sus!

* * *

Inoptează. La licărirea unui opaiț tusrei stau jos în jurul unei mese mici, rotunde, cu picioarele scurte. În ochii lor stinși, pe fețele lor trase, e spaimă și disperare. Li'i frică parcă să se uite unul la altul. Oftînd, Safta frînge în trei o bucată de mămăligă rece, care se întinde. În mijlocul mesei e o strachină pe fundul căreia a mai rămas o țîră de mujdeiu. dar nimenea nă întinge, și nimenea nu scoate o vorbă. Vîntul dudue în horn. Afară fulguste mereu. Vaca rage de foame în bătătură. Griveiu urlă în poartă a jale ș'a pustiu.

nu a muncitorilor. Căci fiecare număr de sine poartă grijă.

Căutați deci muncitorilor români și voi de interesele voastre; în ziua de 1. Maiu, serbătorea măreață a muncii, veți fi alături cu frații voștri de muncă de alt neam și veți arata, că și voi ați priciput puterea și însemnarea înfrățirii internaționale a muncitorilor din toate țările.

Traiască Partidul Socialdemokrat!

Traiască întâiu Maiu!

Sus votul universal egal, direct și secret!

Veniți la luptă!

Veniți la luptă, muncitor,
Sub steagul roșu ne'nfrînt,
Veniți, neveste și surori,
Căci scopul nostru-i sfînt.

Răsună'n mii de glasuri
Un cîntec triumfal
Vrem munca de opt ceasuri,
Vrem votul drept egal!

Te scoală proletare!

(După Desteaptă-te Romine).

I

Te scoală, proletare,*) din somnul tău de moarte,
Din trista amorteală, ce firea ți-a coprins,
Încearcă-te, să scuturi și jugul grelei soarte
Și lanțul greu cu care de veacuri ești încins!

II

De-acuma înainte arată proletare,
Că n'au secat în tine nici viața, nici puteri,
Avîntul tău să curme gândirile amare,
Și razele speranței durerile de ieri!

III

Înălță-a ta privire, te uită cu mîndrie:
Ți-î vieța amărită, dar sufletul curat
Resare 'n cet o lume lipsită de robie
Și liber este acela ce azi e apăsăt.

IV

Prîcepeți soarta voastră și flacăra unirei
Pătrundă-vă în suflet și arză ne'ncetat,
Aprinși de dorul luptei, de țința dezrobirei,
Strigați cu hotărîre: „destul am îndurat“.

V

Și nu vă verse lacrimi privirea întristată,
Cînd plîngeți de durere, ieți trîntorii zimbesc,
Ci strige lie-care, că pîinea i-e furată,
De trîndavii nemernici, de cei ce nu muncesc.

VI

Cînd toate's rodul muncii, de ce cu nepăsare,
Cînd vi se fură munca, plecați privirea 'n jos?
Destul ați stat în ghiara nevoilor amare,
Necinste ie robiea și jugul rușinos!

VII

Tu lume proletară, voi brațe muncitoare,
Luptați o altă viață în lume să clădiți:

*) Cel ce e nevoit, să traiască din munca pe plată.

Nici ură să nu fie, nici gură fără mincare,

Nici trîntori fără grijă, nici sclavi nenorociți!

VIII

Cu steagul roș în frunte, în semn de dezrobire,
În cete mari vă stringeți, de luptă vă gătiți,
Aprinși de aceeași țință, a lumii muncitoare,
Cu gîndul fiți alături și'n inimă uniți!

Știri mărunte.

Fraților dulgheri! Primă-vară a sosit și lucru earăși s'a început; lucru greu și oositor, care trebuie să ne hrănească vara dar și îndelungul ernei grele, cînd nu putem agonisi nimic. Trebuie deci, tovarășilor, să ne gîndim la unicul sprijin, care'l avem în lupta noastră spre un trai mai ușor, la societatea, la organizația noastră. Lăcomia stăpînilor noștri, știți bine, că n'are mîrgini și cuvîntul dat de maiștrii la anul 1903 în scris și care are vîloare pînă la anul 1907, ușor și bucuros va fi uitat de ei, dacă noi nu vom purta de grijă, să li tot aducem aminte, că cu lucrătorii uniți și bine organizați nui bine a șăgui. La adunările și întrînririle noastre voi cu toții trebuie să luați parte, ca să vă puteți sfătui, ca să vă puteți lumina și învăța dela acei, ce vă aduc știrea, cum să luptă alți lucrători și astfel să găsim și noi, muncitori dulgheri, căi noue pentru îmbunătățirea stării noastre grele. Vedeti doară cu ochii toți, cum vă sărăciți, din an în an, din zi în zi, pecînd ce stăpîni voștri să tot îmbogățesc mireu. Ne dăm singele și puterea noastră spre folosul bogatașilor, pe vreme ce noi, copiii noștri și soțiile noastre ne stîngem de cu vreme. Așa nu trebuie să fie, asta o stie fiecare lucrător deștept. Dați deci mîna unul cu altul, puneți obștește frătește cu toții un preț pe munca voastră, pe care sînteți nevoiți, a o vinde stăpînilor, alcătuiți lanțul cel tare al organizației, intrînd cu toții în societatea dulgherilor. *Comitetul dulgherilor.*

Cătră frații noștri din: Cernăuți, Storojineți, Radauți, Putna, Cîmpulung, Vatra Dornei și Frasin! Scrișoarea de sus cătră dulgheri pentru voi toți are însemnare; intrați cu toții în societățile noastre pentru muncitori și respîndiți foaia noastră între toți frații voștri de muncă.

Cătră toate organizațiile. După hotărîrile conferinței partidului de muncitori socialdemocrat, care a avut loc în vremea de Paște în Suceava, organizațiile sînt îndatorate, a procura aîta numere ale „Luptei“ — cîți Romîni cititori sint înscriși ca membri. Prețul „Luptei“ pentru organizații și muncitori organizați este deosebit scăzut. Despre orice lămurire este a se adresa la George Grigorievi, (redactor a „Luptei“) Strada Treimei 14 Cernăuți.

„Lupta“ numai de o camdată esă odată pe lună, de vor procura-o frații muncitori în număr destulător, ea încurînd va apare de doue ori pe lună.

Editor și redactor responsabil: George Grigorievici.

Poșta „Luptei.“

Cătră fratele Căileanu. Frasin: Cred, că foia noastră și va da multe lămuriri cerute. A scrie mai pe larg sîm vîno greu, fiind — peste măsură ocupat. *Redactorul.*